Моя Тара

Контактна інформація: tymoshenko.ludmyla@gmail.com

Я погоджуюся на публікацію на сайті Укрдрамахаб. Мою п'єсу використовувати тільки за моєї згоди. A play commissioned with a grant from Philip Arnoult's Center for International Theater Development (U.S.)

Людмила Тимошенко

У “Віднесених вітром” є епізод на похоронах Джерада, батька Скарлетт. Перед тим, як закрити труну, Уілл попросив Скарлетт піти в будинок, мовляв, вона вагітна і на жарі може втратити дитину. Стара леді, яка її супроводжувала, сказала: “Він просто не хотів, аби ти чула як будуть забивати гроб. І тут він правий. Запам’ятай, Скарлетт: доки ти цього не почуєш, людина здається тобі живою. А от як почуєш… Так, це найстрашніший у світі звук - звук кінця…”

Мені було 12 років, коли я читала ці рядки. Тоді я жила зі своєю бабусею Танею у місті Овруч, Житомирська область, Україна. Коли мені виповнилося 7 місяців, мої батьки відправили мене до неї з Північного Казахстану, де я народилася. Батько служив в ракетних військах. Що це означало? Коли ракета ставиться на бойове чергування, цією зброєю потрібно неперервно керувати. Керувалася вона з командних пунктів, що розташовані під землею. Ці ракети називалися “Сатана” - на той час найважчий спосіб доставки ядерних боєголовок (лише в дивізії мого тата на бойовому чергуванні стояли вісімдесят сім ядерних ракет з роз’єднуючими боєголовками). Офіцери сиділи під землею, аби зберегти керування ракетою. Черговий офіцер знав, що якщо він отримає наказ - має натиснути на кнопку.

Існувало три види готовності. Перший - “постійна бойова готовність”, тоді у бункері горів зелений сигнальний вогник. Другий - “підвищена бойова готовність”, тоді запалювався синій. І третій - “військова небезпека”, запалювався червоний вогник і черговий офіцер, отримавши наказ мав передати команду на пуск ракети.

Черговий офіцер знав, що натиснувши на неї, він зруйнує місто по розміру в сто разів більше ніж Хіросіма і Нагасакі разом взяті.

Мене відправили звідти до бабусі в Україну, бо для семимісячної дитини клімат Північного Казахстану не дуже сприятливий. 10 місяців зима а решта - літо - так жартували місцеві. Зимою мінус сорок, влітку плюс сорок. Я часто хворіла. Старший брат Сергій лишився з батьками. Йому, п'ятирічному хлопчику, було дуже страшно. Він, як і всі радянські діти, що проживали у схожих військових містечках боявся ядерної війни. У свої п’ять років він знав що таке “несанкціонована поведінка”. Ця тема постійно обговорювалась і батьками, і вихователями дитячого садка, і сусідами, і продавцями в магазинах, і навіть перукарями в перукарнях. Чергові офіцери були, зазвичай, чоловіками з сильною витримкою і залізною психікою. Але час від часу їх “кукушка” давала збій - від нервового напруження під час сидіння в пункті керування і спостереження за кольором сигнального вогника дехто сходив з глузду. Таку психічну трансформацію потрібно було виявити, чи за якимись ознаками, передбачити. Інакше могла виникнути “несанкціонована поведінка” - коли черговий офіцер, розуміючи, що здатен самотужки перетворити планету Земля на місиво, починав відчувати себе таким, що може це зробити, якщо йому раптом заманеться.

Такий “збій” міг відбуватися не лише в голові конкретної людини, але й в системі керування командного пункту. Був випадок у дивізії Нижнього Тагілу, коли щось пішло не так і червоний сигнальний вогник запалився абсолютно випадково. Поки спітнілий від тваринного жаху черговий офіцер готувався натиснути на червону кнопку, командування встигло передати дерективи і дати відбій.

Я не боялася ядерної війни, бо жила у бабусі. Їла вареники з вишнями влітку, картошку пюре з підливою взимку. Бабуся катала мене на санках, возила на новорічну ялинку, а 9 травня ми з прапорцями виходили на парад і раділи мирному небу над головою і

перемозі над фашизмом. Дідусь помер ще у 58 році. У Другу Світову він воював на різних фронтах - був техніком військових літаків. Бабусю зустрів у Німеччині, коли її, як і багатьох молодих дівчат привезли потягами з України і зобов'язали працювати на німецьких заводах і фабриках. Після закінчення війни бабуся з дідусем і новонародженим старшим братом мого тата Валерієм (його назвали на честь льотчика-випробувача Валерія Чкалова) переїхали у гарнізон в Білорусії у місто Барановичі. Коли моєму татові Віктору виповнилося 9 років його батько помер. На пасхальні свята він з Білорусі поїхав у рідне село на Житомирщині і так багато "ходив по хатам" (це коли на свята з ранку до вечора люди у селах ходять по сусідах і п'ють самогон), що після повернення до родини у Барановичі помер від інсульту. Йому було 38 років. Бабуся, і мій тато, і його брат Валерій пам'ятають звуки забивання труни. Через 8 місяців після смерті дідуся, бабуся прийняла рішення повернутися до родичів в Україну. У місті Овруч їй і двом синам дали кімнату в комуналці. Родина дідуся попросила перевезти його тіло у рідне село під Овручем. Бабуся для цього продала єдину цінну річ - німецький трофейний акордеон. Труну викопали, обклали ялинковими гілками, аби не чути трупний запах і перепоховали на рідному цвинтарі. Тато до цього часу не переносить запах хвої і ніколи нам з братом не ставив новорічну ялинку. Потім бабусі дали будинок, в який я, семимісячна, приїхала з Північного Казахстану і прожила до восьми років, поки батьки не забрали мене до Львова.

Цей будинок з червоної цегли став найщасливішим місцем для мене. На всі шкільні канікули я "летіла" туди на крилах (ну, насправді їхала поїздом Львів-Луганськ з пересадкою в Коростені). Запах жасмину, що ріс біля будинку стійко асоціювався з початком тривалого щастя. 25 травня закінчувалася школа, а вже 26 травня я вдихала запах білих квітів з цього куща. Попереду було три місяці прекрасного безтурботного часу.

Того літа мені подарували двотомник "Віднесених вітром" - ця книжка була дефіцитним товаром, аби її отримати необхідно було

здати 20 кг макулатури. Я уявляла себе Скарлетт О'Харою, а бабусін будинок - Тарою. Для мене відкрився цілий новий чудовий світ, частини про війну були нудними, а от стосунки Скарлетт і Ретта перечитувалися по декілька разів. Читаючи рядки про звуки кінця, уперше в житті мені стало страшно. Я збагнула, що колись моя бабуся помре і я їх почую. На щастя це сталося коли мені вже було 40. Бабуся пережила свого чоловіка на 53 роки і коли її привезли ховати на родинний цвинтар у село, місцеві казали, що ще пам'ятають його труну, обкладену ялинковими гілками. Вона померла у 92. Жінки, що вбирали її у "смертний одяг", підв'язали відкинуту нижню щелепу хусткою. Так міцно натягнули, що бабуся у труні посміхалася. Я була готова до звуків забивання домовини.

Я не була готова до звуків ракет, які почали летіти о п'ятій ранку 24 лютого на Київ. Не була готова до звуків сирени повітряної тривоги за вікном моєї київської квартири. Не була готова до того, що моя мама вісім днів просиділа в окупації міста Ірпінь без води, газу, електрики і мобільного зв'язку під обстрілами, доки її не евакуювали. Але найбільш я не була готова до того, що в 300 метрах від бабусиного дому в Овручі, де зараз живе мій тато Віктор, розірвалося кілька снарядів. Будинки сусідів зруйновано вщент, а в хаті мого дитинства злетіла частина даху і повилітали вікна. Тато подзвонив мені і сказав: "Люда послухай цей звук". Це був звук забивання вікон моєї Тари дошками і картоном. Це був справжній звук кінця, до якого я не була готова.

У п'ять років я не боялася, а тепер боюся ядерної війни. Бо президент Росії - країни, яка напала на мою Україну, виявляє всі ознаки "несанкціонованої поведінки". Боюся заснути і не прокинутися. Мій брат Сергій, який зараз добами чергує у київській лікарні (він хірург) сказав мені: "У Північному Казахстані усі дорослі і діти знали що таке "Мертва рука". Це така система, яка і без участі людини може запустити ракету в бік противника, навіть якщо ядерний удар в нашу сторону був нанесений раніше. Тому боятися не варто. Але хуй знає чи це може щось зупинити.

PS. Брат мого тата, мій рідний дядько, названий на честь льотчика-випробувача Валерія Чкалова, зараз проживає в Росії, у Брянську. Він і його родина вважають нас фашистами і підтримують російського президента у цій війні.

10. 03. 22.